

Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija

Strateginis dokumentas

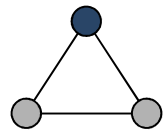
2010 m. rugsėjis

Šiuo metu Lietuvos energetikos sektoriaus padėtis neatitinka strateginių nuostatų

 Svarbiausia iki 2020 metų

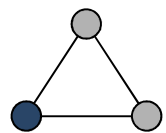
Energetikos sektoriaus strateginės nuostatos

Esama padėtis

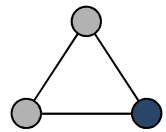
Energetinė nepriklausomybė

- Didžioji dalis iškastinio kuro importuojama iš vienos šalies
- Lietuvos energetikos sektorius yra izoliuotas nuo ES energetinių sistemų
- Trūksta konkurencingų elektros energijos gamybos pajėgumų (apie pusė elektros energijos importuojama)

Konkurencingumas

- Nuolat augančios energijos kainos artėja prie ES vidurkio
- Užtikrinant energetikos kainų konkurencingumą demonopolizuojama vietinė rinka ir integruojamasi į ES energetikos rinkas

Darnus vystymasis

- Energijos intensyvumas (energijos kiekis, tenkantis vienam BVP vienetui) yra didesnis nei ES vidurkis
- Ypač didelis energijos taupymo potencialas šildymo sektoriuje
- Didėja į aplinką išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiai

Ilgalaikė Lietuvos energetikos vizija

2020 m.

Energetinė nepriklausomybė

- Sinchronizacija su ES energetikos sistemomis ir integracija į Baltijos jūros regiono šalių rinkas
- Diversifikuotas energijos importas
- Pakankami vietiniai pajėgumai vidaus paklausai patenkinti
- Rinkos liberalizacija

2030 m.

Darnus ir konkurencingas energetikos sektorius

- Kuro balanso optimizavimas ir infrastruktūros plėtra
- Energetinio efektyvumo didinimas, taršos mažinimas

2050 m.

Darnios energetikos plėtra

- Įsisavinamos naujos technologijos
- Aplinkai draugiškos energetikos vystymas

Apibendrinimas: strateginės iniciatyvos iki 2020 metų

A Iniciatyvos elektros sektoriuje 1. Integruotis į Europos elektros sistemas 2. Visagino atominė elektrinė 3. Didinti atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) dalį elektros energijos gamyboje 4. Liberalizuoti elektros rinką ir reorganizuoti elektros energetikos sektorių	B Iniciatyvos šildymo sektoriuje 1. Skatinti šiluminės energijos taupymą 2. Pereiti prie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo šildymo sektoriuje siekiant sumažinti iškastinio kuro naudojimą ir didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį 3. Didinti konkurencingumą ir liberalizuoti rinką
C Dujų sektoriaus iniciatyvos 1. Suskystintų gamtinių dujų terminalas 2. Dujotiekis į Lenkiją 3. Gamtinių dujų saugykla 4. Liberalizuoti dujų rinką (dujų tiekimo ir perdavimo veiklų atskyrimas) 5. Remti skalūninių dujų paiešką Lietuvoje	D Naftos sektoriaus iniciatyvos 1. Didinti konkurencingumą siekiant užtikrinti palankias kainas vartotojui E Atsinaujinančių energijos išteklių iniciatyvos 1. Padidinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį galutiniame energijos suvartojime iki 23 proc. – suderinta su Europos Sąjungos iškeltais tikslais
F Energetinio efektyvumo didinimo iniciatyvos 1. Kasmet didinti galutinio energijos suvartojimo efektyvumą 1,5 proc.	G Aplinkos apsaugos ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų taršos mažinimo iniciatyvos 1. Įgyvendinti Europos Sąjungos ir tarptautinių aplinkos apsaugos konvencijų keliamus reikalavimus 2020 metams

A Elektros gamybos, perdavimo ir skirstymo strategija

Vizija

- Darbas sinchroniniu režimu su kontinentine Europa ir integracija į kitas regionines sistemas
- Pakankami vietiniai pajėgumai patenkinti vidaus paklausą
- Diversifikuotas kuro tiekimas
- Didesnė kuro balanso dalis tenka elektros energijai

Esama padėtis

- Elektros energijos trūkumas Baltijos regione (1,3 GW 2020 metais) dėl Ignalinos atominės elektrinės bei senų elektrinių uždarymo ir augančio elektros energijos poreikio
- Didžioji dalis elektros energijos gaminama naudojant iškastinį kurą
- Nėra jungčių su ES šalimis ir dėl to neįmanoma išnaudoti vieningos rinkos teikiamos naudos
- Reikalinga tinklo modernizacija

Strateginės iniciatyvos

A1 Integracija į Europos elektros energijos sistemas

- *LitPol Link* jungtis su Lenkija
- Integruotis į Skandinavijos elektros rinką (įskaitant *NordBalt* jungtį)
- Sinchroninė jungtis su kontinentinės Europos elektros tinklu (KET)
- Vidaus tinklų stiprinimas, rengiantis sinchroniniam darbui su KET
- Užbaigti vieningos Baltijos elektros rinkos kūrimą

A2 Pakankami vietiniai pajėgumai patenkinti vidaus elektros paklausą

- Visagino atominė elektrinė
- Kiti projektai

A3 Didesnė atsinaujinančių energijos išteklių dalis elektros energijos gamyboje

A4 Elektros rinkos liberalizacija ir elektros sektoriaus reorganizacija

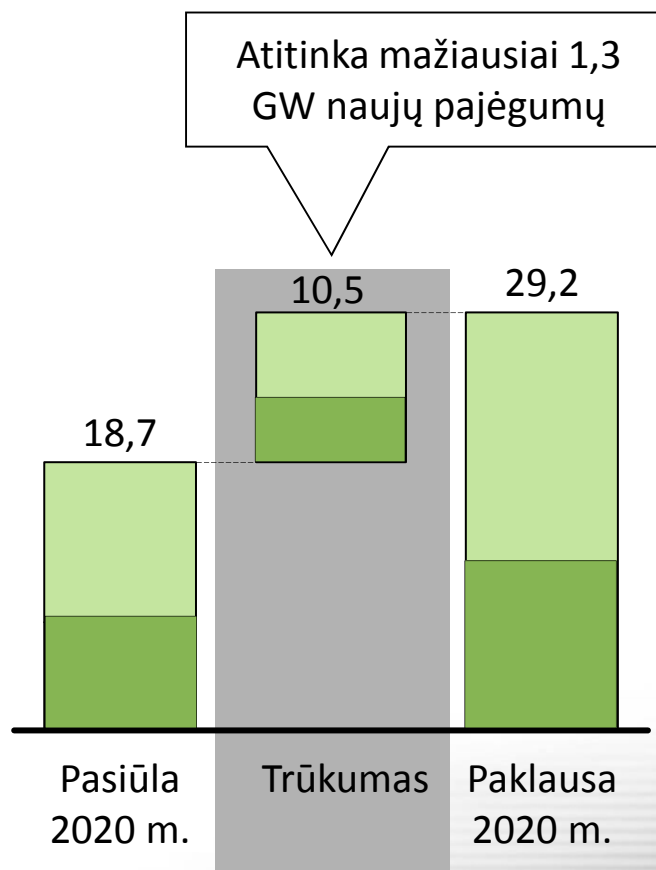
A1 Norint patenkinti elektros energijos poreikį Baltijos šalyse 2020 m. reikės mažiausiai 1,3 GW papildomų gamybos pajėgumų

TWh, Baltijos šalių „vidutinio“ ekonomikos augimo scenarijus

 Lietuva

Pasiūla

- **Pasiūla 2020 m.** sudaryta iš:
 - **Dabartinių pajėgumų**, dirbsiančių didesniu apkrovimu
 - **Naujų pajėgumų** (Lietuvos elektrinės 9 blokas)
- Elektrinių, kurios bus uždarytos iki 2020 m., ir naujos atominės elektrinės pajėgumai nėra įtraukiami

Paklausa

- **Pagrindiniai veiksniai**, turėsiantys įtakos elektros energijos paklausai, 2020 m. bus **BVP augimas** ir didėsi **energijos vartojimo efektyvumas**
- Priklausomai nuo skirtingų ekonomikos augimo scenarijų, metinė elektros energijos paklausa Baltijos šalyse bus 27–33 TWh

A2 Atominė elektrinė yra tinkamiausias pasirinkimas elektros deficitui

Atominė elektrinė atitinka visus kriterijus 		Alternatyvos elektros gamybai	
Kriterijus	Atominė elektrinė	Alternatyvos	Trūkumai
 Energetinė nepriklausomybė	- Didelė energetinė nepriklausomybė dėl galimybės importuoti kurą iš įvairių partnerių Regioninis projektas – užtikrinami papildomi elektros generavimo pajėgumai Estijai, Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai	 Anglis	- Didelė aplinkos tarša Ekonomiškai nepatraukli alternatyva dėl didelės CO₂ taršos leidimų kainos
 Konkurencingumas	- Teigiamas poveikis prekybos balansui - Tikėtinas teigiamas poveikis ekonomikai Ekonomiškai patraukliausia alternatyva	 Dujos (dujotiekiu)	Maža energetinė nepriklausomybė – kuras iš vieno tiekėjo 10 metų išlaidos dujoms atitinka atominės elektrinės statybos kaštus
 Darnus vystymasis	Atmosfera neteršiama CO₂ dujomis - Lengviau pasiekti Europos Sąjungos CO₂ dujų išmetimų reikalavimus	 Dujos (suskystintų gamtinių dujų terminalu)	Verslo modelis nepatrauklus dėl nestabilių kuro kainų
		 Elektros importas	Labai maža energetinė nepriklausomybė - Neigiama įtaka prekybos balansui

B Šildymo sektoriaus strategija

Vizija

Didinti energetinę **nepriklausomybę** keliant **energijos vartojimo efektyvumą** ir pereinant prie **atsinaujinančių energijos išteklių** naudojimo

Užtikrinti pagrįstai mažas šilumos kainas

Esama padėtis

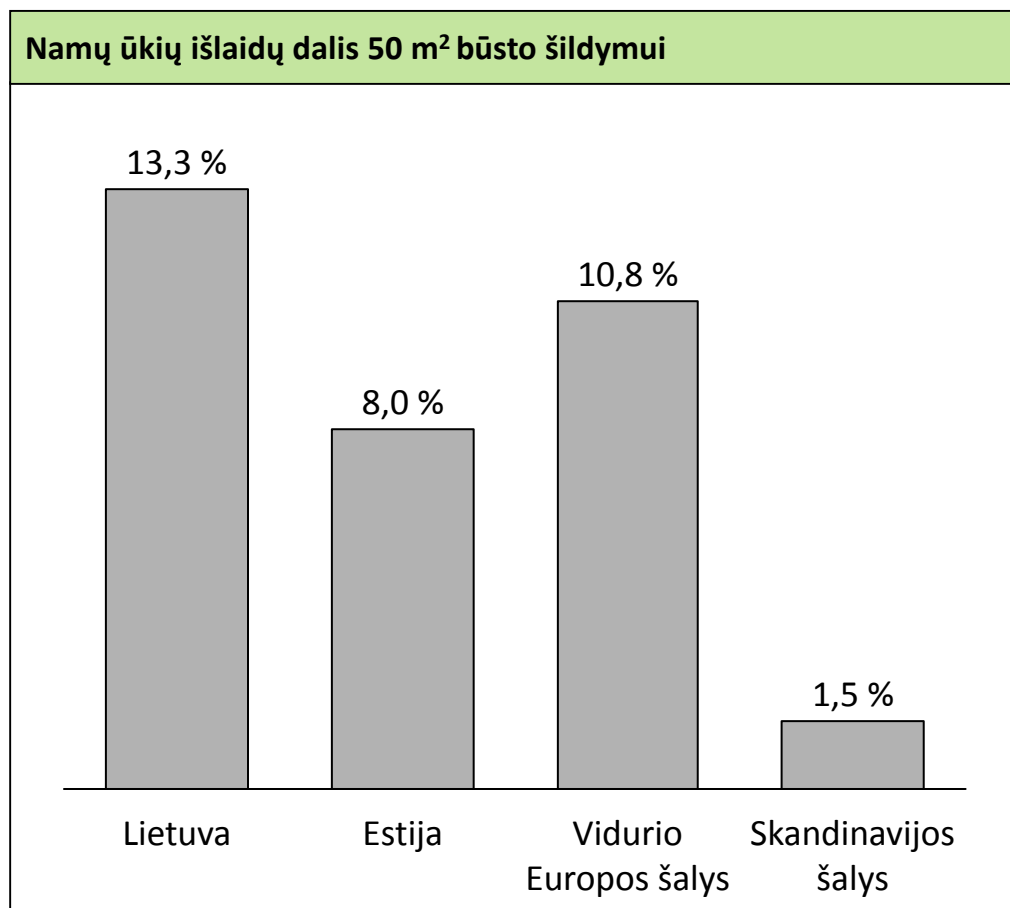
- Daugiausiai šilumos gaminama naudojant iškastinį kurą (daugiau nei 70 % gamtinės dujos)
- Labai didelis šiluminės energijos suvartojimas pastatuose
- Per maža šilumos tiekėjų konkurencija
- Didelės šilumos kainos

Strateginės iniciatyvos

- Ⓑ1 Skatinti šilumos energijos taupymą
- Ⓑ2 Remti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą šildymo sektoriuje:
 - Didinti šilumos gamybą iš biomasės (biomasės kogeneracinėse elektrinėse ir katilinėse)
 - Efektyviai panaudoti buitines atliekas šilumos gamybai
 - Panaudoti atliekinę šilumos energiją
- Ⓑ3 Konkurencingumo didinimas ir rinkos liberalizavimas

Šilumos sektorius ypač svarbus siekiant energetinės nepriklausomybės, todėl Energetikos ministerija, bendradarbiaudama su kitomis ministerijomis, savivaldybėmis ir institucijomis, prioriteto tvarka sieks įgyvendinti šiuos strateginius tikslus

B1 Namų ūkių išlaidų dalis šildymui Lietuvoje ženkliai didesnė nei kitose Europos Sąjungos šalyse

Esama padėtis

Dėl didesnio šilumos suvartojimo pastatuose ir sąlyginai aukštų kainų (atsižvelgiant į pragyvenimo lygį) Lietuvos namų ūkiai šildymui išleidžia daugiau nei kitos Europos Sąjungos šalys

C Dujų sektoriaus strategija

Vizija

Užtikrinti diversifikuotą dujų tiekimą ir ilgalaikėje perspektyvoje sumažinti šio kuro naudojimą

Esama padėtis

- Dujų paklausa 2020 metams gali svyruoti tarp 1,6–3,7 milijardų m³ (pirmo būtinumo dujų poreikis 0,9–1,5 milijardų m³)
- Vienintelis gamtinių dujų tiekėjas
- Neužtikrintas pirmo būtinumo dujų atsargų rezervas
- Nėra galimybės dalyvauti ES dujų rinkose

Strateginės iniciatyvos

- ① Suskystintų gamtinių dujų terminalas – geriausia ir greičiausia alternatyva sprendžiant dujų priklausomybės problemą
- ② Dujotiekis į Lenkiją
- ③ Gamtinių dujų saugykla
- ④ Dujų rinkos liberalizavimas (dujų tiekimo ir perdavimo veiklų atskyrimas)
- ⑤ Skalūninių dujų paieškos Lietuvoje rėmimas

D Naftos sektoriaus strategija

Vizija

Užtikrinti diversifikuotą naftos ir naftos produktų tiekimą ir ilgalaikėje perspektyvoje sumažinti naftos produktų vartojimą

Esama padėtis

- Diversifikuotas naftos ir naftos produktų tiekimas per *Klaipėdos naftą*
- Sukaupiti pakankami naftos produktų rezervai (90 dienų poreikiui patenkinti)
- Pakankami naftos perdirbimo pajėgumai
- Neužtikrintas pakankamas konkurencingumas

Strateginės iniciatyvos

- ① Konkurencingumo naftos sektoriuje didinimas siekiant užtikrinti palankias kainas vartotojui

E Atsinaujinančių energijos išteklių strategija

Vizija

- Didinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą diversifikuojant energijos išteklių balansą ir siekiant energetinės nepriklausomybės
- Teikti pirmenybę ekonomiškai naudingiausiems techniniams sprendimams
- Siekti Europos Sąjungos nustatytų reikalavimų

Esama padėtis

- Šiuo metu AEI sudaro apie 15 proc. galutinio energijos suvartojimo Lietuvoje
- Europos Sąjungos Lietuvai iškeltas tikslas 2020 metams: 23 proc. galutinio energijos suvartojimo iš atsinaujinančių energijos išteklių
- Didžiąją dalį dabar naudojamų atsinaujinančių energijos išteklių sudaro biomasė

Strateginės iniciatyvos

- ① Padidinti AEI dalį šildymo, transporto ir elektros gamybos sektoriuose (atitinka ES reikalavimus)
 - **Elektra**
 - 20 proc. (daugiausia iš biomasės ir vėjo energijos)
 - Kruonio HAE 5-ojo bloko statyba (lanksčiai reguliuojama galia)
 - **Šildymas**
 - 60 proc. centriniam šildymui sunaudotos energijos (iš biomasės)
 - **Transportas**
 - 10 proc. kuro iš biodegalų
- Energetikos ministerija užtikrins, kad būtų sukurtos palankios rinkos sąlygos tam, kad būtų pasiekti iškelti tikslai ir optimaliai panaudojami atsinaujinantys energijos ištekliai

F Energetinio efektyvumo didinimo strategija

Vizija

- Padidinti galutinio energijos suvartojimo efektyvumą visose srityse

Esama padėtis

- Lietuvoje energijos suvartojimas, tenkantis BVP vienetui, yra 2,5 karto didesnis už ES vidurkį
- Didelis energijos taupymo potencialas, ypač šildymo ir transporto sektoriuose

Strateginės iniciatyvos

- Ⓡ1 Iki 2020 m. kasmet 1,5 proc. padidinti galutinio energijos vartojimo efektyvumą.

Didžiausias potencialas yra:

- Gyvenamųjų namų ir viešojo sektoriaus pastatuose (šilumos vartojimo efektyvumo didinimas)
- Transporte
- Pramonėje

G Aplinkos apsaugos ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų taršos mažinimo strategija

Vizija

- Energetikos sektorius yra draugiškas aplinkai ir atitinka tarptautinių aplinkos apsaugos konvencijų (Kioto protokolo, ES klimato kaitos paketo) reikalavimus (iki 2020 metų išmetamų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis negali padidėti daugiau nei 15 proc. lyginant su 2005 metais)

Esama padėtis

- Po 1990 metų ženkliai sumažėjo CO₂ išmetamųjų dujų kiekiai
- 2010 metais šie kiekiai padidėjo dėl Ignalinos atominės elektrinės uždarymo pradėjus naudoti senesnes, iškastinį kurą naudojančias elektrines. Šis efektas sumažėjo importuojant dalį elektros energijos

Strateginės iniciatyvos

- G1** Keletas priemonių sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų taršos kiekius:
- Naujos atominės elektrinės statyba
 - Didėjanti AEI dalis energijos gamyboje
 - Didėjantis energetinis efektyvumas

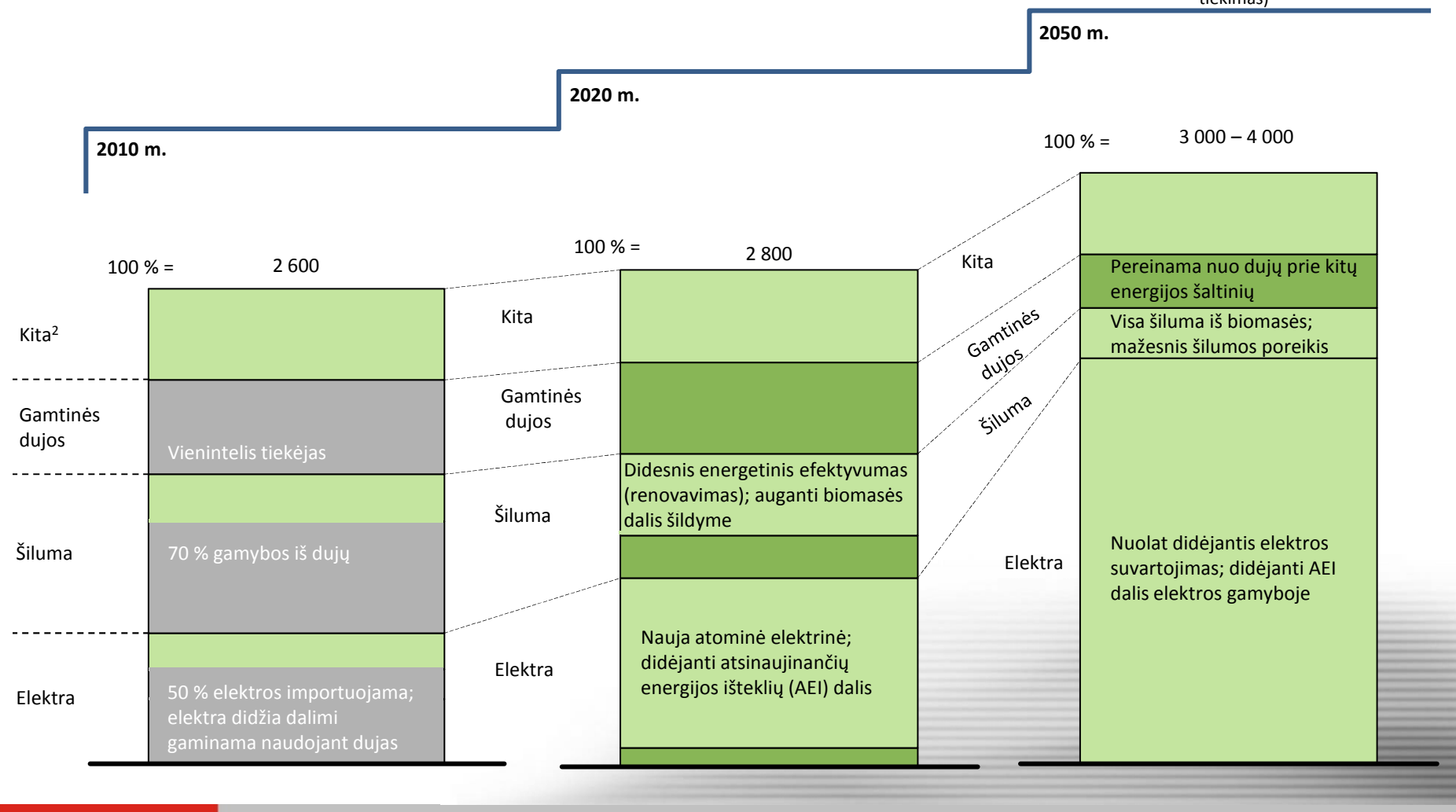
Lietuva įgyvendins ES ir tarptautinių aplinkos apsaugos konvencijų keliamus reikalavimus 2020 metams

Strategija padės pasiekti energetinę nepriklausomybę iki 2020 metų

Galutinio energijos suvartojimo prognozė¹

Tūkstančiai tonų naftos ekvivalentu (ktne)

- Tiekimas iš vienintelio išorinio šaltinio
- Nepriklausomas tiekimas
- Dujos gali būti importuojamos per dujų terminalą (nepriklausomas tiekimas)

¹ Neįtraukta nafta ir kitos kuro rūšys, kurių tiekimas yra diversifikuotas
² Daugiausia kurui skirta mediena

Energetinė nepriklausomybė: didelė investicija, bet dar didesnė nauda

**Valstybinio
sektoriaus
investicijos**
11–17
milijardų Lt

**Privataus
sektoriaus
investicijos**
18–24 milijardai Lt

Investicijos: 29–41 milijardai Lt

- Kasmet bus sutaupomi **3–4 milijardai litų**, išleidžiamų importuojamam kurui: šios lėšos liks Lietuvos ekonomikoje (**3–4 proc. BVP**)

- **Nuolatinis** energijos tiekimo užtikrinimas;
- **Stabilios** elektros energijos kainos;
- Namų ūkiams kasmet apie 500 Lt **sumažės šildymo kaštai**

- Bus sukurama **5000–6000 nuolatinių darbo vietų** energetikos sektoriuje;
- Investicijos **skatins ekonomiką** statybų ir paslaugų sektoriuose

Energetinė nepriklausomybė